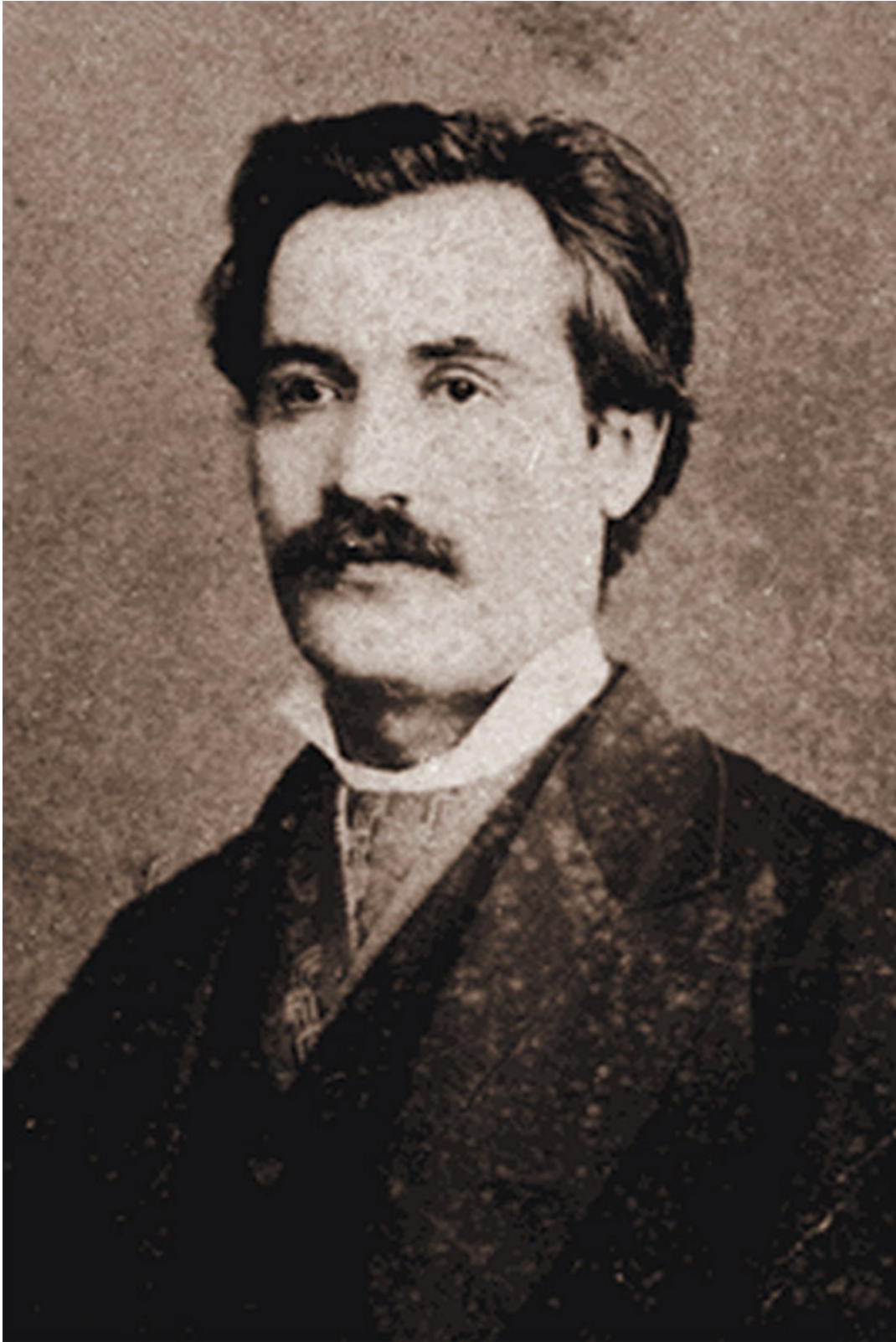

**[„GRABA CU CARE...”] – de Mihai
Eminescu [10 noiembrie 1882]**

Graba cu care s-a promulgat legea comunală cu aparatul ei

electoral ne dovedește cât de mult era interesat partidul și guvernul ca această lege să intre cât se poate de curând în vigoare. Graba a fost atât de mare încât un ziar din Capitală calculează cu drept cuvânt că, între votul ultim al Camerei și publicarea prin „Monitor”, n-a fost nici timpul material suficient pentru a supune noua lege sancțiunii regelui. Legea s-a promulgat deci fără să se fi sancționat; d. ministru prezident pare a fi anticipat sancțiunea precum se scontează o poliță înainte de termen.

Când vedem că o lege care modifică din temelie întreg regimul electoral al țării se votează cu repejunea vaporului și se promulgă fără să se fi sancționat poate, putem constata din partea guvernului și a legiuitorilor o mare ușurință, din partea opiniei publice o nepăsare tot atât de mare. Acesta și este caracterul dezvoltării noastre întregi de la Unire încoace: ușurința avocaților legiuitori traducea zi cu zi texte străine de legi, copiate din țări unde ele se potriveau și aplicabile într-o țară unde nu se potriveau nici cu starea de cultură, nici cu gradul civilizației economice; iar ignoranța nepăsătoare le aplauda, crezând că prin paragrafii traduși din franțuzește starea țării noastre va deveni egală cu aceea a Franței sau a Angliei. Urmările au fost dezastruoase precum se știe. Neînțelese de popor și de judecători, lesne de mânuit în favorul cametei și mijlocitorilor, neputincioase întru a apăra pe român și proprietatea lui funciară, ele au dat în curând precumpănire socială unei clase hibride de oameni, încât astăzi poate trei din patru părți ale proprietății române au trecut în mâni străine și semistrăine. Așa numita revoluțiune socială, care s-a operat în țara noastră de la Unire încoace, n-a avut de rezultat numai nivelarea deosebiriilor de clase ce existau între români: nu, ea a fost totodată o suplantare a românilor prin elemente străine, o substituție națională. Acest proces de discompunere națională s-au accelerat și mai mult în zilele Regatului; trebuia dar să se afle și signatura acestei stări de lucruri, printr-un nou regim electoral, copiat din Statele Unite

bunăoară, în cari în fiecare an imigrează aproape o jumătate de milion ele oameni din toate țările din lume și unde încetul cu încetul spaniolii au fost suplantați prin anglosaxoni, iar aceștia sunt din ce în ce înlocuiți prin germani.

În toate țările monarhice ale Europei Constituția și legile păstrează urme ale trecutului; fiecare popor a făcut mari progrese, însă le-a făcut în mod organic, păstrând pe de-o parte capitalul acela de instituții care s-a dovedit bun în trecut, adaptându-se pe de altă parte împrejurărilor nouă prin alte legi. La noi trecutul e tabula rasa: totul e nou, de la numele statului până la atribuțiile primarului; veche este numai mizeria, care crește din ce în ce, și ceea ce promite a se învechi și a crește într-una sunt datoriile publice, sporite din nou c-o sută treizeci și patru de milioane.

Noua lege comunală, ce constituie tiparul după care se va croi reforma electorală în genere, este poarta prin care intrăm sub regimul demagogiei autoritare. Rolul economic care i se atribuie colegiului al patrulea, puțința de-a majoriza prin delegații acestui colegiu pe toți ceilalți alegători pune soarta țării întregi în mâna d-lui Brătianu și-l preface în dictator pe cât timp va trăi, pe cât timp împrejurări neprevăzute n-ar răsturna partidul său de la guvern. Împrejurări neprevăzute zicem, pentru că țara nu va mai putea-o face nici într-un chip. Rolul Coroanei se va reduce asemenea la nimic, căci, ales după principiile preconizate de d. C. A. Rosetti, ce devin lege prin admirabila dexteritate a d-lui I. Brătianu, Parlamentul viitor nu va putea cuprinde nicicând o minoritate atât de însemnată prin valoarea sau numărul membrilor săi încât aceasta să poată atrage în parte-i țara prin activitatea ei parlamentară. E aproape de mintea omului că un asemenea Parlament, compus numai din recomandați și din creaturi, ar fi tot atât de [de] prisos ca și Parlamentul de sub Napoleon III, unde glasurile izolate ale opoziției se pierdeau ca în pustiu și unde bărbați de stat ca bătrânul Thiers chiar puteau rămâne nebăgați în seamă.

Și ce va face oare d. Brătianu cu puterea absolută ce-o solicită? Va perpetua mecanismul administrativ și fiscal de pân' acum? Va spori ad libitum datoria publică, deja insuportabilă? Va spori dările și taxele, de-a căror zilnică introducere gem coloanele „Monitorului” precum gem contribuabilii? Cine-o poate ști? Ceea ce știm numai este că materialul de oameni de cari ilustrul om de stat e încunjurat se compune din tot ce e moralmente decăzut în țară și că regimul demagogiei autoritare este și mai favorabil dezvoltării viciilor și cupidității. De aceea am încheia cu proverbul: Să nu dea Dumnezeu omului cât poate purta.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro